

Sanoma Uitgevers proti Nizozemsku, rozsudek velkého senátu ze dne 14. 9. 2010

Stěžovatel: Sanoma Uitgevers

Žalovaný stát: Nizozemsko

Číslo stížnosti: 38224/03

Datum: 14.09.2010

Článek Úmluvy: čl. 10

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: na základě zákona, svoboda přijímat informace, svoboda projevu/sdělovací prostředky, svoboda rozšiřovat informace, záruky proti zneužití, zásah

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

VELKÝ SENÁT

14. září 2010

VĚC SANOMA UITGEVERS

(rozsudek ve věci Sanoma Uitgevers v. Nizozemsko)

Evropský soud pro lidská práva, který zasedal jako Velký senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, Ch. Rozakis, Sir Nicolas Bratza, R. Lorenzen, F. Tulkensová, K. Jungwiert, R. Maruste, K. Hajiyeve, E. Myjer, S.E. Jebens, D. Popovič, M. Villiger, I. Berro-Lefevreová, R. Hirvelá, G. Nicolaou, Z. Kalaydjieva a M. Poalelungi a dále M. O' Boyle, zástupce tajemníka, po projednání v neveřejném zasedání ve dnech 6. ledna a 7. července 2010, vynesl posledně uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Původ případu spočíval ve stížnosti č. 38224/03 proti Nizozemskému království předložené Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) společností s ručením omezeným inkorporované podle nizozemského práva Samona Uitgevers B.V. (dále jen „stěžující si společnost“) dne 1. prosince 2003.
2. Stěžující si společnost byla před Velkým senátem zastoupena panem O.M.B.J. Volgenantem a panem I.J. de Vré, advokáty působícími v Amsterdamu. Nizozemská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zmocněncem, panem R.A.A. Bockerem z Ministerstva zahraničních věcí.
3. Stěžující si společnost zejména tvrdila, že byla porušena její práva garantovaná článkem 10 Úmluvy, protože byla nucena podat informace, které umožnily identifikovat zdroje

novinářských informací.

4. Stížnost byla přidělena Třetí sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). Dne 23. března 2006 předseda Třetí sekce rozhodl vyrozumět o stížnosti Vládu. Dále bylo rozhodnuto posoudit meritum případu současně s jeho přípustností (článek 29 § 3 Úmluvy). Dne 31. března 2009 senát této sekce ve složení J. Casadevall, předseda, C. Birsan, A. Gyulumyanová, E. Myjer, I. Toemeleová, L. López Guerra, A. Powerová, soudci, a S. Quesada, tajemník sekce, jednomyslně prohlásil stížnost za přípustnou a čtyřmi hlasy proti třem konstatoval, že článek 10 Úmluvy nebyl porušen. Odlišný názor soudkyně A. Powerové, k němuž se připojily také soudkyně A. Gyulumyanová a I. Ziemeleová, byl k rozsudku připojen.
5. Dne 14. září 2009 panel Velkého senátu vyhověl žádosti stěžující si společnosti postoupit stížnost Velkému senátu v souladu s článkem 43 Úmluvy.
6. Složení Velkého senátu bylo určeno v souladu s článkem 27 § 2 a 3 Úmluvy a s ustanovením 24 Jednacího řádu Soudu. V závěrečných jednáních nahradil M. Poalelungi, náhradní soudce, soudce N. Vučiniče, který se nemohl zúčastnit dalšího posuzování případu (ustanovení 24 § 3 Jednacího řádu Soudu).
7. Stěžující si společnost i Vláda předložily písemné připomínky k meritu věci. Kromě toho byly obdrženy komentáře od Media Legal Defence Iniciativě, Committe to Protect Journalists, Article 19, Guardian News and Media Ltd. a Open Society Justice Initiative, kterým předseda dovolil intervenovat písemně (článek 36 § 2 Úmluvy a ustanovení 44 § 2 Jednacího řádu Soudu).
8. Veřejné ústní jednání se konalo v Paláci lidských práv ve Štrasburku dne 6. ledna 2010 (ustanovení 59 § 3 Jednacího řádu Soudu).

Před Soud předstoupili:

1. a) za vládu R.A.A. Bocker, Ministerstvo zahraničních věcí, vládní zmocněnec, T. Dopheideová, Ministerstvo spravedlnosti, J. Jarigsmová, prokuratura, poradkyně;
2. b) za stěžující si společnost O.M.B.J. Volgenant, advokát, I.J. de Vré, advokát, hlavní poradce, T. Broekhuijsen, šéfredaktor, F. Glazenburgová, asistentka šéfredaktora, J. Jansen, právník společnosti, poradci.

Soud si vyslechl řeči O.M.B.J. Volgenanta, T. Broekhuijsena, I.J. de Vré a R.A.A. Bockera, jakož i odpovědi na dotazy položené soudci.

Poté Soud vyzval stěžující si společnost, aby písemně odpověděla na prohlášení, které během ústního jednání přednesl vládní zmocněnec. Odpověď stěžující si společnosti byla obdržena 21. ledna 2010.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Faktické pozadí případu
3. Stěžující si společnost
4. Stěžující si společnost má sídlo ve městě Hoofddorp. Předmětem jejího podnikání je publikace a prodej časopisů, včetně týdeníku Autoweek, který je určen čtenářům zájmem se o motorismus.
5. Silniční závody
6. Dne 12. ledna 2002 se v průmyslové zóně na předměstí města Hoorn konaly ilegální silniční závody. Na pozvání organizátorů jim přihlíželi novináři časopisu Autoweek.
7. Stěžující si společnost uvedla, že novináři dostali možnost fotografovat silniční závody, jakož i jejich účastníky a vozidla za podmínky, že zajistí, aby totožnost všech účastníků zůstane utajena. Vláda oproti tomu zpochybňovala jakoukoli dohodu zahrnující více než malý počet organizátorů nebo účastníků.

8. Závody byly ukončeny policií, která byla přítomna a zasáhla. Nikdo nebyl zatčen.
9. Stěžující si společnost zamýšlela publikovat článek o ilegálních automobilových závodech v časopise Autoweek č. 7/2002 dne 6. února 2002. Tento článek by byl doprovázen fotografiemi ze závodu konaného 12. ledna 2002. Tyto fotografie by byly publikovány takovým způsobem, že by účastníci závodů a jejich vozidla nebylo možné identifikovat, takže by zůstali v anonymitě. Originální fotografie zůstaly u stěžující si společnosti na CD-ROMu u vydavatelství jiného časopisu publikovaného stěžující si společností (nikoli časopisu Autoweek).
10. U policie a prokuratury vzniklo později podezření, že jedno z vozidel, které se závodů zúčastnilo, bylo použito jako přebytné auto po závodech konaných 1. února 2001 (viz níže odstavce 27 až 29).
11. Předvolání k odevzdání CD-ROMu, zabavení CD-ROMu a následné řízení
12. Předvolání k odevzdání CD-ROMu a zabavení CD-ROMu
13. V ranních hodinách v pátek 1. února 2002 kontaktovala jedna policistka telefonicky redakci časopisu Autoweek a vyzval vydavatele, aby policii vydali veškerý fotografický materiál týkající se silničních závodů pořádaných dne 12. ledna 2002. Zmíněná policistka byla informována členem personálu, s nímž hovořila (šéfem reportáže), že této žádosti nelze vyhovět, protože novináři dostali povolení fotografovat silniční závody až poté, když zaručili anonymitu účastníků závodů. Šéf reportáže dále tuto policistku informoval, že se domnívá, že tisk je rozumně chráněn před takovýmto jednáním, a doporučil policistce, aby kontaktovala redakci písemně.
14. V odpoledních hodinách 1. února 2002, ve 14.30 hod., navštívili dva policisté redakci časopisu Autoweek a poté, co se bezúspěšně pokusili o získání fotografií, předali šéfredaktorovi časopisu Autoweek obsílku ve smyslu článku 96a trestního řádu. Tato obsílka byla vystavena prokurátorem Amsterdamu; v ní se stěžující si společnosti nařizovalo, aby vydala, v kontextu s vyšetřováním trestných činů definovaných v článcích 310-312 trestního zákona vedeným proti neznámému pachateli, fotografie pořízené 12. ledna 2002 během ilegálních silničních závodů ve městě Hoorn a všechny související materiály. Ze strany stěžující si společnosti šéfredaktor časopisu Autoweek T. Broekhuijsen odmítl fotografie vydat, protože podle jeho mínění by to bylo v rozporu se slibem anonymity, který dali novináři účastníkům silničních závodů.
15. Později téhož dne došlo k telefonickému rozhovoru mezi dvěma prokurátory na jedné straně a právníkem stěžující si společnosti, J. Jansenem, na straně druhé. Prokurátoři sdělili J. Jansenovi, že „se to týká záležitosti života a smrti“. Další objasnění nebylo sděleno a žádosti J. Jansena o písemné potvrzení, že se jedná o záležitost „života a smrti“, nebylo vyhověno.
16. Policejní detektivové a prokurátoři vyhrožovali T. Broekhuijsenovi, že bude zatčen během víkendu 2.-3. února nebo ještě déle za to, že jednal v rozporu s článkem 184 trestního řádu, tj. že se dopustil přečinu splnit úřední příkaz, a že všechny místnosti stěžující si společnosti budou prohledány a zapečetěny, a to v případě potřeby po celý víkend a déle, a že budou zabaveny všechny počítače. Hrozící prohlídka by měla za následek pro stěžující si společnost škodu, protože během víkendu měly být připraveny k uveřejnění články o svatbě nizozemského korunního prince, která měla proběhnout 2. února 2002.
17. Dne 1. února 2002 v 18.01 hod. byl T. Broekhuijsen zatčen pro podezření, že porušil článek 184 trestního řádu. Nebyl odvezen na policejní stanici, nýbrž zůstal v místnostech stěžující si společnosti. Poté, co do těchto místností přišel amsterdamský prokurátor a T. Broekhuijsen byl před něho předveden, byl tento ve 22 hod. propuštěn.
18. Poté stěžující si společnost konsultovala případ se svým právním poradcem panem S. a s druhým právníkem, panem D., odborníkem na trestní řízení. V určitém okamžiku byl CD-ROM přenesen bez vědomí prokurátora a policejních vyšetřovatelů do kanceláří právníků. Poté prokurátor a další zúčastnění vešli do kanceláří právníků.
19. Pan D. hovořil s prokurátorem několik hodin od 23.15 hod. Když dospěl k názoru, že je zde třeba souhlasu soudu, požádal o souhlas, kterému bylo vyhověno, aby prokurátor požádal o službu konajícího vyšetřovacího soudce Krajského soudu v Amsterdamu, který byl kontaktován

telefonicky. Poté, co pohovořil s panem D. a byl stručně informován jedním z prokurátorů, vyjádřil vyšetřující soudce názor, že potřeby trestního vyšetřování převažují nad žurnalistickou výsadou stěžující si společnosti. I když od počátku vyšetřující soudce uznával, že není v dané věci kompetentní, tvrdil, že by byl oprávněn vydat v tomto ohledu svůj příkaz a dokonce schválit prohledání kanceláří.

20. Dne 2. února 2002 v 1.20 hod. stěžující si společnost vydala, i přes svůj protest, prostřednictvím pana S. a pana D. CD-ROM obsahující fotografie prokurátorovi, který jej úředně převzal. Úřední potvrzení vystavené jedním z policistů znělo na CD-ROM ve zvláštním obalu s rukopisným označením „Fotografie z ilegálních silničních závodů, ANWB /Královská nizozemská turistická asociace/, simulátor řízení, motocykl s přívěsným vozíkem s kontejnerem“.

V potvrzení bylo uvedeno, že pan S. vydal CD-ROM s protestem.

2. Řízení před Krajským soudem

3. Dne 15. dubna 2002 podala stěžující si společnost stížnost podle článku 552a trestního řádu, kterou se snažila docílit zrušení zabavení a navrácení CD-ROMu, nařízení policii a zničení kopií vyšetřovacím oddělením dat zaznamenaných na CD-ROMu a soudního zákazu zabraňujícímu policii a vyšetřovacímu oddělení v získání znalostí a použití informací získaných prostřednictvím CD-ROMu.
4. Dne 5. září 2002 proběhlo ústní jednání před krajským soudem, během něhož prokurátor vysvětlil, proč bylo odevzdání fotografií shledáno nezbytným. Napadená obsílka byla vystavena v kontextu s trestním vyšetřováním týkajícím se závažných zločinců, kteří vytáhli bankomaty ze zdi za pomoci lopaty nakladače, takže existoval důvod věřit tomu, že auto použité účastníky při silničních závodech mohlo přivést k pachatelům těchto krádeží.
5. Ve svém rozhodnutí ze dne 19. listopadu 2002 vyhověl krajský soud žádosti o zrušení zabavení a navrácení CD-ROMu stěžující si společnosti, protože to neodporuje zájmům na vyšetřování. Zbytek stížnosti stěžující si společnosti soud zamítl. Soud našel, že stížnost byla v souladu se zákonem a v tomto ohledu konstatoval, že vydavatel/novinář nemůže být jako takový pokládán za osobu požívající výsadu neodhalení ve smyslu článku 96a trestního řádu. Podle zákona osobami zmíněnými v článku 218 trestního řádu a uznanými za požívající výsadu neodhalení jsou mimo jiné státní notáři, advokáti a lékaři. Krajský soud konstatoval, že právo na svobodu projevu garantované článkem 10 Úmluvy zahrnuje právo svobodně shromažďovat informace, což si zaslouží ochranu, pokud není převáženo jiným zájmem, který má zaručenou prioritu. Krajský soud našel, že v daném případě zájem na vyšetřování převážil právo na svobodné shromažďování zpráv, jak vysvětlil prokurátor během ústního jednání, přičemž dané vyšetřování se netýkalo ilegálních silničních závodů, v jejichž kontextu byla dána povinnost ochrany zdrojů, nýbrž vyšetřování jiných závažných trestných činů. Proto se krajský soud přiklonil k názoru, že se daný případ týkal situace, kdy ochrana novinářských zdrojů musí ustoupit obecným zájmům na vyšetřování, a to tím spíše, že povinnost vůči žurnalistickému zdroji se týkala silničních závodů, zatímco vyšetřování se těchto závodů netýkalo. Soud shledal prokázaným, že data zachycená na CD-ROMu byla použita pro vyšetřování závažných trestných činů a že bylo prokurátorem objasněno, že tato data jsou relevantní pro dané vyšetřování, protože další cesty vyšetřování nikam nevedly. Soud proto dospěl k závěru, že principy solidarity a subsidiarity byla respektována, takže zásah byl na tomto místě oprávněný. Krajský soud neshledal zabavení ukvapeným, i když více taktní jednání ze strany policie a prokurátora by bylo zabránilo zjevné eskalaci v dané věci.
6. Řízení před Nejvyšším soudem
7. Stěžující si společnost podala dovolání k Nejvyššímu soudu, který je svým rozhodnutím ze dne 3. června 2003 prohlásil za nepřijatelné. Nejvyšší soud konstatoval, že jelikož krajský soud akceptoval stížnost stěžující si společnosti, pokud se týkala žádosti o zrušení zabavení a

navrácení CD-ROMu, nemá již stěžující si společnost proč si stěžovat proti rozhodnutí ze dne 19. prosince 2002. S odvoláním na svou dřívější judikaturu (Nejvyšší soud, 4. října 1988, Nizozemská právní oznámení – „NJ“ 1989, č. 429 a Nejvyšší soud, 9. ledna 1990, NJ 1990, č. 369) Nejvyšší soud konstatoval, že na tomto nálezu nic nezměnila skutečnost, že stížnost – kromě žádosti o navrácení CD-ROMu – obsahovala též žádost nařít, aby všechny kopie vytištěné z CD-ROMu nebyly použity: ani článek 552 a ani žádné jiné ustanovení trestního řádu nedává možnost získat deklaratorní rozhodnutí, že zabavení a použití zabavené věci je protiprávní, jakmile byla věc vrácena.

8. Faktické informace předložené Soudu Vládou
9. Nařízení vydané podle článku 96a trestního řádu úzce souviselo s trestním vyšetřováním série útoků aut jako beranidel, k nimž došlo ve dnech 20. září 2001, 6. listopadu 2001 a 30. listopadu 2001. Při těchto útocích byly odstraněny bankomaty ze zdi za použití lopat nakladače. Byla identifikována skupina podezřelých, přičemž hlavními podezřelými byli A. a M.
10. Telefonní rozhovor podezřelého M. dne 12. ledna 2002, odposlouchaný v souvislosti s těmito útoky, odhalil, že M. a A. se předtím toho dne zúčastnili nelegálních automobilových závodů v Hoornu s vozem typu Audi RS4.
11. Dne 1. února 2002 došlo k dalšímu útoku nakladačů. Po probourání zdi odstranili pachatele bankomat a odtáhli jej pryč na nákladním autě, které bylo těsně sledováno automobilem značky Audi RS4. Policie, která již byla o incidentu informována, viděla nákladní auto zastavit a řidiče nastoupit do vozu Audi, který pak odjel se třemi osobami. Policie jej sledovala, avšak Audi zrychlilo na 200 km/hod. a zmizelo jim z očí.
12. Relevantní vnitrostátní a mezinárodní právo a praxe
13. Trestní řád
14. Článek 96a trestního řádu
15. Článek 96a trestního řádu zní takto:

„1. Existuje-li podezření, že byl spáchán trestný čin ve smyslu článku 67 § 1, může vyšetřovatel nařít kterékoli osobě, aby vydala určitý předmět, je-li rozumné se domnívat, že tato osoba má předmět podléhající vydání ve svém držení.

2. Nařízení se podezřelé osobě nedoručuje.
3. Vzhledem ke svému právu odmítnout předkládat důkazy nejsou níže uvedené osoby povinny řídit se nařízením této povahy:
4. osoby uvedené v článku 217;
5. osoby uvedené v článku 218, pokud by vydání předmětu znamenalo porušení jejich povinnosti respektovat důvěrnost;
6. osoby uvedené v článku 219, pokud by vydání předmětu vystavilo je nebo jejich příbuzné stíhání pro trestný čin. ..
7. V článku 67 § 1 trestního řádu jsou uvedeny trestné činy, u nichž může být nařízena vazba. Tento výčet zahrnuje, mimo jiné, trestné činy definované v člancích 310-312 trestního zákona (krádež, krádež za přitěžujících okolností a loupež).
8. Nerespektování nařízení podle článku 96a je trestným činem definovaným, jak je tomu v daném případě, v článku 184 (nerespektování úředního nařízení) trestního zákona. Toto je žalovatelný trestný čin podléhající trestu odnětí svobody až na tři měsíce nebo pokutě.
9. Osobami, které podle článků 217 – 219 trestního řádu požívají výsady neodhalení, jsou:
10. příbuzní obviněného, (bývalý/á) manželk/ka a (bývalý/á) registrovaný/á partner/ka (článek 217);
11. osoby, které vzhledem k jejich postavení, povolání nebo úřadu jsou vázány tajemstvím – i když se jejich výsada neodhalovat vztahuje pouze na věci, jejichž znalost jim byla svěřena s ohledem na toto jejich postavení (článek 218; tato kategorie zahrnuje tradičně lékaře, advokáty, kněze a notáře) a

12. osoby, které by vydáním důkazu vystavily sebe, své příbuzné druhého nebo třetího stupně, svého bývalého manžela /bývalou manželku nebo svého bývalého registrovaného partnera/partnerku trestnímu stíhání (článek 219).
13. Článek 96a trestního řádu nabyt účinnosti 1. února 2000. Před tímto dnem byl pouze vyšetřující soudce kompetentní vydat nařízení o vydání za účelem zabavení (bývalý článek 105 trestního řádu).
14. Článek 552a trestního řádu
15. Článek 552a trestního řádu zní takto:

„1. Zainteresované strany mohou podat písemnou stížnost ohledně zabavení, použití zabavených předmětů, nevyhovění žádosti o navrácení nebo přezkoumání či použití informací zaznamenaných automatickým zařízením a zaznamenaných během domovní prohlídky a ohledně přezkoumání či použití informací uvedených v článcích 100, 101, 114, 125i a 125j (tj. dopisů a balíků zaslaných poštou, články 100, 101 a 114; elektronických dat, např. předaných internetem, zaznamenaných třetí stranou, články 125i a 125j).

2. Písemnou stížnost je třeba předložit co nejdříve po zabavení předmětu k přezkoumání informací v kanceláři soudu, který s případem zabývá nebo se naposledy zabýval. Písemná stížnost nebude přípustná, bude-li podána v době, kdy již uplynuly tři měsíce, kdy projednáváný případ byl předložen k uzavření.

...

4. Ústní jednání v senátech zabývajících se písemnou stížností je veřejné.
5. Shledá-li soud stížnost odůvodněnou, vydá příslušné nařízení. “
6. Vnitrostátní judikatura
7. Až do 11. listopadu 1997 Nejvyšší soud Nizozemska neuznával žurnalistickou výsadu neodhalovat zdroje. Uvedeného dne však vynesl rozsudek, v němž našel, že novinář, je-li jako svědek požádán o odhalení svého zdroje, je povinen tak učinit, pokud není shledáno oprávněným, za specifických okolností případu, že zájem na neodhalení zdroje převažuje nad zájmem na jeho odhalení. Tento princip byl zvrácen Nejvyšším soudem v rozsudku o hraničním znaku ze dne 10. května 1996 na základě principů stanovených v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. března 1996 v případě Goodwin v. Spojené království (Reports of Judgments and Decisions 1996-11). V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud akceptoval, že podle článku 10 Úmluvy je novinář v principu oprávněn neodhalovat zdroj informací, pokud na základě argumentů předložených stranou požadující odhalení zdroje, nenabude soudce přesvědčení, že takovéto odhalení je nezbytné v demokratické společnosti projeden či více legitimních účelů uvedených v článku 10 § 2 Úmluvy (Nizozemské zprávy o zákonech, „NJ“, 1996, č. 578).
8. Úřední instrukce
9. Směrnice o postavení tisku ve vztahu k policejní akci byly vydány Ministerstvem spravedlnosti dne 19. května 1988. V době uvedených událostí ve své relevantní části stanovily toto:

„7. Zabavení novinářského materiálu

Novinářský materiál smí být zabaven v případech uvedených v trestním řádu. Novináři mohou být vystaveni zabavení dvojím způsobem.

1. Policie smí na základě instrukcí státního prokurátora nebo asistenta státního prokurátora zadržet novináře pro podezření z trestného činu a zabavit vše, co má na daném místě u sebe.

Musí existovat přímé spojení mezi specifickým trestným činem a novinářským materiálem, jehož

prostřednictvím byl tento čin spáchán. V takové situaci je novinář zatčen jako kterýkoli občan.

Jestliže následuje stíhání, pak nezávislý soudce eventuálně rozhodne, jak naložit se zabaveným – a nepublikovaným – materiálem.

1. Novinářský materiál smí být také zabaven na základě nařízení nezávislého soudce (vyšetřovacího soudce), může-li takovýto materiál – podle názoru soudce – posloužit k objasnění pravdy při předběžném soudním vyšetřování.
2. Vývoj ve vnitrostátním právu
3. Vývoj předcházející předmětným událostem
4. Dne 4. prosince 2000 výbor Nizozemské společnosti hlavních vydavatelů vytvořil komisi k vyšetřování a revizi problémů vznikajících v souvislosti s ochranou novinářských zdrojů a zabavením novinářských materiálů. Tato komise – která byla složena z profesorů trestního práva, sekretáře Nizozemské unie novinářů, soudce krajského soudu a vydavatele celostátního deníku – dospěla ve své zprávě ze dne 30. října 2000, inter alia, že není nutná specifická právní úprava a že cestou některých procesních změn – například předběžným vyhodnocením postupu, kde se jedná o aplikaci donucovacích opatření v případech, kdy se jedná o ochranu zdrojů – lze vyřešit řadu problémových oblastí.
5. Již v roce 1993 E. Jurgens – v té době člen nizozemské dolní komory parlamentu – předložil svůj vlastní návrh zákona o změně trestního řádu a občanského soudního řádu s cílem zajistit ochranu novinářských zdrojů a ochranu novinářů, pokud jde o odhalení informací, které zadržují. Dne 2. března 2005, poté co se s návrhem nic nedělo, byl stažen, aniž by byl v parlamentu projednán.
6. Vývoj po předmětných událostech
7. Úřední instrukce
8. Dne 15. ledna 2002, ve světle vývoje judikatury v předmětné oblasti a doporučení č. R(2000)7 přijatého Výborem ministrů Rady Evropy dne 8. března 2000 (viz níže), přijal Výbor generálních prokurátorů Instrukci ve smyslu článku 130 § 4 zákona o organizaci justice o aplikaci Odborem veřejného stíhání donucovacích opatření vůči novinářům (uveřejněno v Úředním věstníku 2002, č. 46), která nabyla účinnosti 1. dubna 2002 na dobu čtyř let. Instrukce definuje, kdo má být pokládán za „novináře“, a stanoví odpovídající principy a směrnice ohledně donucovacích opatření, jako například, inter alia, nařízení podle článku 96a trestního řádu, pokud jde o novináře.
9. Vývoj judikatury
10. V rozsudku ze dne 2. září 2005 týkajícím se prohlídek místností vydavatelství ze dne
11. května 1996 (Národní Jurisprudence Numer, LJN AS6926) Nejvyšší soud konstatoval, inter alia:

„Právo na svobodu projevu stanovené článkem 10 Úmluvy zahrnuje též právo svobodně shromažďovat zprávy (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci Goodwin v. Spojené království ze dne 27. března 1996, NJ 1996, č. 577 a ve věci Roemen a Schmit v. Lucembursko ze dne 25. února 2003 /ECHR 2003-IV/). Zasahování do práva svobodně shromažďovat zprávy – zahrnujícího zájem na ochraně novinářského zdroje – lze ospravedlnit podle článku 10 § 2, pokud jsou dodrženy podmínky stanovené tímto ustanovením. To především znamená, že zasahování musí mít základ ve vnitrostátním právu a že tyto vnitrostátní právní normy musí být do značné míry přesné. Za druhé, zasahování musí sloužit jednomu z účelů uvedených v článku 10 § 2. Za třetí, zasahování musí být nezbytné v demokratické společnosti pro dosažení takového účelu. Přitom zde hrají roli principy subsidiarity a proporcionality. V tomto rámci se musí zvážit, zda je zasahování nezbytné k posloužení dotčenému zájmu, a tudíž nemohou-li méně dalekosáhlé cesty vést k tomu, aby bylo tomuto zájmu dostatečně vyhověno. Jedná-li se o trestní vyšetřování, je třeba zvážit, zda zasahování do práva svobodně shromažďovat informace je přiměřené uspokojovanému zájmu při dosažení pravdy. V neposlední řadě bude hrát roli také závažnost vyšetřovaných trestných činů.“

3. Navržená právní úprava
4. Rozsudek Soudu ve věci Voskuil (Voskuil v. Nizozemsko, č. 64752/01, 22. listopadu 2007) přiměl Vládu k tomu, aby zavedla novou právní úpravu. Návrh zákona ležel ke dni vydání tohoto rozsudku před parlamentem; trestní řád má být doplněn o článek 218a, který má výslovně dovolit „svědkům, kterým byly svěřeny informace v rámci profesního šíření informací nebo shromažďování informací za tímto účelem nebo šíření informací v rámci účasti na veřejné debatě, podle toho, o jaký případ se jedná“ – tj. zejména profesionálním novinářům, aby odmítli podat svědectví nebo identifikovat zdroje těchto informací. Toto právo bude omezenější než právo požívané osobami uvedenými v článcích 217, 218 a 219 trestního řádu; bude podrobeno nálezu vyšetřujícího soudce, že jeho důsledkem nebude disproportionální újma převažujícímu veřejnému zájmu. Avšak osoby, na něž se má vztahovat nový článek 248a, nebudou patřit mezi ty, které jsou oprávněny odmítnout přímo se vzdát věcí podléhajících zabavení; v návrhu zákona se navrhuje začlenit je do výčtu obsaženého v článku 96a § 3 (viz výše odstavec 30).
5. Relevantní mezinárodní dokumenty
6. Některé mezinárodní dokumenty se týkají ochrany novinářských zdrojů, mimo jiné Rezoluce o novinářské svobodě a lidských právech, přijatá na 4. ministerské konferenci o politice v oblasti masmédií (Praha, 7.-8. prosince 1994) a Rezoluce Evropského parlamentu o ochraně novinářských zdrojů (18. ledna 1994, Úřední deník Evropských společenství č. C 44/34).
7. Doporučení č. R(2000)7 o právu novinářů neodhalovat jejich zdroje informací byla přijata Výborem ministrů Rady

Evropy dne 8. března 2000 a v její relevantní části se stanoví toto:

„(Výbor ministrů) doporučuje členským státům:

1. implementovat v jejich vnitrostátním právu a praxi principy připojené k tomuto doporučení,
2. široce šířit toto doporučení a k němu připojené principy vhodně doprovázené jejich překladem a
3. seznámit s nimi zejména veřejné orgány, policejní orgány a justici, učinit je dostupnými pro novináře, médi a jejich profesní organizace.

Příloha k doporučení č. R(2000)7

Principy týkající se práva novinářů na neodhalení jejich zdrojů informací

Definice

Pro účely tohoto Doporučení:

1. termín ‚novinář‘ znamená fyzickou nebo právnickou osobu, která se pravidelně a profesionálně zabývá shromažďováním a šířením informací pro veřejnost cestou jakýchkoli prostředků masové komunikace;
2. termín ‚informace‘ znamená jakékoli sdělení faktu, názoru nebo myšlenky ve formě textu, zvuku a/nebo obrazu;
3. termín ‚zdroj‘ znamená osobu, která poskytuje informace novinářům;
4. termín ‚informace identifikující zdroj‘ znamená, že tato může vést k identifikaci zdroje;
5. jméno a osobní data, jakož i hlas a obraz zdroje,
6. faktické okolnosti získání informací od zdroje novinářem,

iii. nezveřejněný obsah informace poskytnutý zdrojem novináři a

1. osobní data novinářů a jejich zaměstnavatelů týkající se jejich profesionální činnosti.

Princip 1 (Právo novinářů na neodhalení zdroje)

Vnitrostátní právo a praxe členských států musí poskytovat explicitní a jasnou ochranu práva novinářů neodhalovat informace identifikující zdroj v souladu s článkem 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a s principy v něm zakotvenými, což je třeba pokládat za minimální standardy pro respektování tohoto práva.

Princip 2 (Právo na neodhalení jiných osob)

Jiné osoby, které prostřednictvím svých profesních styků s novináři získají informace identifikující zdroj skrze shromažďování, redakční zpracování nebo šíření této informace, jsou rovněž chráněny v souladu s těmito principy.

Princip 3 (Limity práva na neodhalení zdroje)

1. Právo novinářů neodhalovat informace identifikující zdroj nesmí podléhat jiným omezením než těm, která jsou uvedena v článku 10 § 2 Úmluvy. Při rozhodování o tom, zda legitimní zájem na odhalení spadající pod rozsah článku 10 § 2 Úmluvy převažuje nad veřejným zájmem na neodhalení informací identifikujících zdroj, přihlídnou kompetentní orgány členských států zejména k důležitosti práva na neodhalení a k přednosti přisuzované judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a mohou nařídit odhalení jen tehdy, jestliže, s výhradou odstavce b, existuje převažující požadavek veřejného zájmu a jestliže okolnosti jsou dostatečně důležité a jsou-li závažné povahy.
2. Odhalení informací identifikujících zdroj nelze pokládat za nezbytné, pokud není přesvědčivě prokázáno, že:
3. kromě odhalení neexistují alternativní opatření nebo byla vyčerpána osobami nebo veřejnými orgány usilujícími o odhalení a
4. legitimní zájem na odhalení jasně převažuje nad veřejným zájmem na neodhalení, přičemž je třeba mít na mysli, že:
 - převažující požadavek nutnosti odhalení byl prokázán,
 - okolnosti jsou životně důležité a závažné povahy,
 - nezbytnost odhalení je identifikována jako odpovídající naléhavé sociální potřebě a
 - členské státy mají určitý rozsah volné úvahy při posuzování této potřeby, přičemž tento rozsah jde ruku v ruce s dohledem Evropského soudu pro lidská práva.

1. Výše uvedené požadavky je třeba aplikovat ve všech stádiích jakéhokoli řízení, kdy může jít o právo na neodhalení zdroje.

Princip 4 (Alternativní důkazy k novinářským zdrojům)

V právním řízení proti novináři z důvodů údajného porušení cti nebo dobré pověsti osoby státní orgány zváží, za účelem zjištění pravdy či jiného tvrzení, všechny jim dosažitelné důkazy podle vnitrostátního procesního práva a nebudou za tímto účelem vyžadovat od novináře odhalení informací identifikujících jeho zdroj.

Princip 5 (Podmínky vztahující se k odhalení)

1. Návrh nebo žádost směřující k příslušným orgánům, která je podnětem k odhalení informací identifikujících zdroj, mohou podat pouze osoby nebo veřejné orgány, které nemají legitimní

zájem na odhalení zdroje.

2. Kompetentní orgány musí informovat novináře o jejich právu neodhalovat informace identifikující zdroj, jakož i o limitech tohoto práva ještě před požádáním o odhalení zdroje.
3. Sankce proti novinářům za neodhalení zdroje mohou ukládat jen soudní orgány během soudního řízení, které dovoluje vyslechnutí dotčených novinářů v souladu s článkem 6 Úmluvy.
4. Novináři mají právo na to, aby uložení sankcí za neodhalení jejich informací identifikujících zdroj bylo přezkoumáno jiným vyšším soudním orgánem.
5. Jestliže novináři vyhoví žádosti nebo nařízení odhalit informace identifikující jejich zdroj, zvaží příslušné orgány aplikaci opatření k omezení rozsahu odhalení, například vyloučením veřejnosti při odhalování a náležitým přihlédnutím k článku 6 Úmluvy, je-li to relevantní, a respektováním jimi samými důvěrnosti takového odhalení.

Princip 6 (Odposlechy, dohled a soudní prohlídka a zabavení)

1. Níže uvedená opatření nelze aplikovat, je-li jejich účelem obejít právo novinářů podle těchto principů neodhalovat informace identifikující jejich zdroj:
2. nařízení odposlechu nebo jednání týkající se komunikace nebo korespondence novinářů nebo jejich zaměstnavatelů,
3. nařízení o sledování nebo jednání vůči novinářům, jejich kontaktům nebo jejich zaměstnavatelům nebo

iii. nařízení k prohlídce nebo jednání týkajících se soukromých nebo obchodních místností, věcí nebo korespondence novinářů nebo jejich zaměstnavatelů nebo osobních dat vztahujících se k jejich profesi.

3. Pokud byly informace identifikující zdroj řádně získány policií nebo justičními orgány některým z výše uvedených jednání, i když toto možná nebylo účelem těchto jednání, je třeba přijmout opatření zabráňující následnému užití těchto informací před soudy, pokud takové užití nebude ospravedlnitelné podle principu 3.

Princip 7 (Ochrana před sebeobviňováním)

Principy zde uvedené nesmějí být nijak limitovány vnitrostátními zákony o ochraně před sebeobviňováním v trestním řízení a novináři se musí v rámci zákona těšit takové ochraně s přihlédnutím k odhalování informací identifikujících jejich zdroj.“

Pro přesnou aplikaci Doporučení upřesňují některé termíny vysvětlující poznámky. Pokud jde o termín „zdroje“, stanoví se zde tot:

„c. Zdroje

17. Každá osoba, která poskytne informace novináři se pokládá za jeho/její ‚zdroj‘. Ochrana vztahu mezi novinářem a zdrojem je účelem tohoto Doporučení, kvůli ‚potenciálně zmrazujícímu účinku‘, který má nařízení odhalit zdroj na výkon svobody médií (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Goodwin v. Spojené království ze dne 27. března 1996, § 39). Novináři smějí dostávat své informace ze všech možných zdrojů. Proto je nutná široká interpretace tohoto termínu. Skutečné poskytování informací novinářům může znamenat jednání na straně zdroje, například když zdroj volá nebo píše novináři nebo mu posílá jeho či její zaznamenané informace nebo obrázky. Informace se rovněž pokládají za poskytnuté, zůstane-li zdroj pasivním vůči novináři, který přebírá informaci například jejím filmováním se souhlasem zdroje.“
18. Informace předložené intervenujícími třetími stranami

19. Media Legal Defence Initiative, Committee to Protect Journalists, Artikl 19, Guardian News and Media Ltd. a Open Society Initiative, kterým předseda dovolil intervenovat písemnou cestou, předložily, inter alia, níže uvedenou informaci (odkazy pod čarou jsou vynechány):

„ V odezvu na kontrolu přezkoumání řízení v případě Goodwin a na doporučení Výboru ministrů, aby neodhalování zdrojů bylo sankcionováno pouze «justičním orgánem» (Rec. č. R(2000)7, Princip 5 písm. c/), mnohé vnitrostátní zákony stanoví, že pouze soudy mohou nařídít odhalení informací identifikujících důvěrné zdroje. Níže uvedené odstavce lze pokládat za typické příklady právní úpravy v tomto smyslu:

- Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání, čl. 7 (Rumunsko), 11. července 2002, zákon č. 507 (revize v účinnosti od 3. prosince 2008) (pouze soudy smějí nařídít odhalení důvěrných zdrojů novinářů);

- Zákon o médiích (Chorvatsko), č. 30, 5. května 2004, Úřední věstník č. 59/2004 (obdobný);

- Zákon o trestním řízení, čl. 180 (Polsko), 6. června 1997, zákon č. 97.89.555 (právo ponechat zdroj důvěrným je výsadou svědků);

- Zákon Arménské republiky o šíření masových informací, čl. 5, 13. prosince 2003 (odhalení může být nařízeno pouze soudem během trestního řízení ohledně závažných trestných činů);

- Zákon o rozhlasu a televizi, sekce 15 (Bulharsko), 23. listopadu 1998, Dekret č. 406 (ve znění z června 2009) (dovolující odhalení jen během soudního řízení zahájeného po odvolání dotčené osoby, kdy soud vynese řádné nařízení).

Soudy zdůraznily totéž. Litevský ústavní soud, vyšetřující slučitelnost právních pramenů země se standardy stanovenými Evropským soudem pro lidská práva, konstatoval, že zákonodárce ... je povinen zákonem také stanovit, že v každém případě je to pouze soud, kdo může rozhodnout o tom, zda novinář musí odhalit svůj zdroj informací“.

V Německu může nařídít prohlídku a zabavení pouze soud. Pouze existuje-li hrozící nebezpečí, může takovou prohlídku nařídít prokurátor. Nařizující soudce nebo prokurátor musí vždy zvážit dopad navrhovaného jednání na svobodu tisku a ať už prohlídka nebo zabavení byly nařízeny soudcem či prokurátorem, musí zde vždy existovat soudní přezkoumání ex post facto.

Ve Spojených státech je základním požadavkem snaha vynutit informace od novináře předchozí soudní přezkoumání. Téměř za všech okolností orgány vynucující právo musí vydat předvolání s hrozbou trestu a pokusit se přinutit novináře k předání informací, což mohou novináři napadnout u soudu ještě předtím, než informace podají. Ve velice řídkých případech, kdy policie může postupovat podle soudního nařízení (jak bylo uvedeno výše, to zahrnuje pravděpodobný důvod se domnívat, že držitel informací «spáchal nebo páchá trestný čin, který má k materiálům nějaký vztah», nebo že prohlídka či zabavení jsou «nutné k zabránění smrti nebo závažnému zranění»), musí soudce takové nařízení vydat.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Rozsah případu projednávaného před Velkým senátem
2. Ve své žádosti o postoupení případu Velkému senátu a opět ve svém písemném stanovisku k merit u věci, kromě zopakování své stížnosti podle článku 10 Úmluvy, stěžující si společnost tvrdila, že byl porušen článek 13 v tom smyslu, že neexistovala účinná předchozí kontrola, a tím, že Nejvyšší soud zamítl dovolání stěžující si společnosti jako nezajímavé, zbavil je jeho účinnosti jako opravného prostředku.

Článek 13 Úmluvy stanoví toto:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné opravné prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností“

Vládní zmocněnec ve své řeči požádal Soud, aby zamítl stížnost společnosti na porušení tohoto článku, protože s daným případem nesouvisí.

47. Soud připomněl, že v kontextu článku 46 § 3 obsahuje „případ“ postoupený Velkému senátu ty aspekty stížnosti, které byly prohlášeny za přípustné senátem (viz, mimo jiné, K. a T. v. Finsko /GC/, č. 25702/94, § 141, ECHR 2001-VII a Silih v. Slovinsko /GC/, č. 71463/01, § 120, 9. dubna 2009) a pouze tyto (viz Kafkaris v. Kypr /GC/, č. 21906/04, § 124, ECHR 2008-... a Kovačič a ostatní v. Slovinsko /GC/, č. 44574/98, 45133/98 a 48316/99, § 194, ECHR 2008-...).
48. Stížnosti podle článku 13 byly nové, poprvé předložené Velkému senátu. Nebyly začleněny do rozhodnutí senátu o přípustnosti. Z toho vyplynulo, že Soud je v tomto stadiu nemohl posoudit.
49. Údajné porušení článku 10 Úmluvy
50. Stěžující si společnost tvrdila, že byla donucena odhalit policii informace, které by byly umožnily odhalit její novinářské zdroje v rozporu s jejím právem získávat a šířit informace, jak zaručuje článek 10 Úmluvy. Toto ustanovení zní následovně:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

Vláda popřela, že došlo k takovému porušení.

1. Obecné úvahy
2. Svoboda projevu je jedním z podstatných základů demokratické společnosti a zaručuje, že tisk hraje důležitou roli. Zatímco tisk nesmí překročit stanovené hranice, není jeho úkolem pouze šířit takovéto informace a myšlenky: veřejnost má také právo je získávat. Kdyby tomu bylo jinak, nemohl by tisk plnit svou životně důležitou úlohu „veřejného hlídačského psa“ (viz rozsudek ve věci Observer a Guardian v. Spojené království ze dne 26. listopadu 1991, § 59, Série A-216). Právo novinářů chránit své zdroje je součástí svobody „získávat a šířit informace a myšlenky bez zásahu veřejných orgánů“ chráněné článkem 10 Úmluvy a slouží jako jedna z jeho důležitých záruk. Je úhelným kamenem svobody tisku, bez něhož by mohly být zdroje odrazovány od pomoci risku při informování veřejnosti o věcech veřejného zájmu. Bez něho by mohla být životně důležitá úloha tisku podkopána a způsobilost tisku poskytovat přesné a spolehlivé informace veřejnosti by mohla být negativně ovlivněna.
3. Soud vždy podroboval záruky respektování svobody projevu v případech podle článku 10 zvláštní kontrole. S přihlédnutím k důležitosti ochrany novinářských zdrojů pro svobodu tisku v demokratické společnosti, nemůže být zasahování slučitelné s článkem 10 Úmluvy, pokud není ospravedlnitelné převažujícím požadavkem veřejného zájmu (viz výše citovaný rozsudek ve věci Goodwin v. Spojené království, § 39, rozsudek ve věci Roemen a Schmit v. Lucembursko,

č. 51772/99, § 46, ECHR 2003-IV a rozsudek ve věci Voskuil v. Nizozemsko, cit. výše, § 65).

4. Zda došlo k „zasahování“ do práva zaručeného článkem 10
5. Rozsudek senátu
6. Senát akceptoval, že v době, kdy byl CD-ROM odevzdán, informace na něm uložené byly známy jen stěžující si společnosti a nikoli ještě prokurátorovi a policii. Z toho vyplynulo, že hodnocení senátu, že práva stěžující si společnosti podle článku 10 jako poskytovatele informací byla podrobena zasahování ve formě „restrikce“ a že článek 10 byl aplikovatelný (viz rozsudek senátu, § 50).
7. Argumentace před Soudem
8. Vláda
9. Vláda požádala Soud, aby neakceptoval jako fakt, že stěžující si společnost nebo její novináři skutečně slíbili učinit účastníky silničních závodů a jejich auta neidentifikovatelnými na fotografiích určených k publikaci, aby tak zajistili jejich anonymitu. Nebylo nic známo o osobách, s nimiž bylo údajně této dohody dosaženo a co bylo ve skutečnosti jejím obsahem. Na každý pád, vzhledem k značnému počtu zúčastněných osob se jeví jako nepravděpodobné, že dohoda o obrázku byla sjednána s každou z nich.
10. Vláda také poukázala na to, že silniční závody, byť ilegální, se konala za úplného sledování veřejností. Vzhledem k tomu a s odvoláním na případ *British Broadcasting Corporation v. Spojené království*, č. 25794/94, rozhodnutí Komise ze dne 18. ledna 1996, vláda tvrdila, že stěžující si společnost neměla povinnost zachovat důvěrnost či utajení.

55.1 když Vláda připustila, že zde existoval zdroj zasluhující si ochranu, přesto alternativně tvrdila, že dohoda o důvěrnosti, pokud taková existovala, se mohla vztahovat jen na automobilové závody. Sledujíc tuto hypotézu vláda akceptovala jako pravděpodobné, že zdroje mohly požadovat důvěrnost, aby se vyhnuly postihu za účast na závodech. Avšak nařízení odevzdat fotografie bylo vydáno ve zcela jiném kontextu; nikdy zde nebyl úmysl na straně státního prokurátora nebo policie identifikovat zdroje samotné v souvislosti s jejich účastí na ilegálních silničních závodech. Ani stíhání nebylo zahájeno ve vztahu k silničním závodům, dokonce ani proti A. a M.

1. Stěžující si společnost
2. Stěžující si společnost odpověděla, že nemohla být realisticky požádána o předání písemné dohody. Novináři prohlásili, že aby jim bylo dovoleno fotografovat, museli organizátorům silničních závodů – kteří jednali jménem účastníků – předem slíbit, že v žádném případě nebude odhalena totožnost účastníků.
3. Stěžující si společnost oponovala tomu, že místo konání silničních závodů bylo irelevantní. Policie nebo další třetí strany by byly neměly neomezený přístup k událostem;

Navíc skutečnost, že silniční závody probíhaly na veřejné dálnici, nemění nic na skutečnosti, že novináři stěžující si společnosti se zavázali neodhalit identitu žádného z účastníků. Odmítli jako nekorektní rozlišování v rozsudku senátu mezi identifikací novinářských zdrojů a nuceným vydáním novinářského materiálu způsobitelného identifikovat zdroje.

1. Intervenující třetí strany
2. Intervenující třetí strany poznamenaly, že existovaly fotografie ilegálních silničních závodů učiněné novináři, z nichž bylo možné identifikovat některé nebo všechny jejich účastníky, jakmile byly tyto fotografie vydány státním orgánům.
3. Judikatura Soudu
4. Ve své dřívější judikatuře Soud shledal různá jednání státních orgánů nutících novináře vzdát se své výsady a poskytnout informace o svých zdrojích nebo získat přístup k novinářským informacím jako zasahování do novinářské svobody projevu. Tak například ve výše citovaném případě *Goodwin v. Spojené království* Soud konstatoval, že nařízení o odhalení vyžadující od novináře, aby oznámil identitu osoby, která mu poskytla informace na základě

nepřičitatelnosti, a pokuta udělená novináři za to, že tak odmítl učinit, jsou zasahováním do stěžovatelovy svobody projevu garantované článkem 10 § 1.

5. V rozhodnutí ve věci *British Broadcasting Corporation*, na které se odvolala vláda (viz výše odstavec 54), Komise odlišila tento případ od případu *Goodwin v. Spojené království* z toho důvodu, -že pan Goodwin obdržel informace na důvěrném a nepřičitatelném základu, zatímco informace, které obdržela BBC, zahrnovaly informace o událostech, které se udály veřejně a k nimž se žádné zvláštní tajemství nebo povinnost důvěrnosti nemohly zřejmě vztahovat. Soud vzal na vědomí, že navzdory tomu Komise „konstatovala v daném případě zasahování do práva BBC daného článkem 10“.
6. V případech *Roemen a Schmit v. Lucembursko*, cit. výše, § 47; *Ernst a ostatní v. Belgie*, č. 33400/96, § 94, 15. července 2003 a *Tillack v. Belgie*, č. 20477/05, § 56, ECHR 2007- XIII Soud nalezl, že domovní prohlídky u novinářů a prohlídky jejich pracovišť, provedené ve snaze identifikovat úředníky, kteří poskytli novinářům důvěrné informace, byly zasahováním do jejich práv zamčených prvním odstavcem článku 10. V případě *Roemen a Schmit*, loc. cit. Soud také vyzdvihl skutečnost, že prohlídky, které se ukázaly jako neproduktivní, je nezbavily jejich účelu, a to zjistit identitu novinářského zdroje.
7. Ve výše citovaném případě *Voskuil v. Nizozemsko*, § 49, bylo nalezeno zasahování do stěžovatelova práva podle článku 10 Úmluvy a shledáno, že novinářovo odmítnutí jmenovat osobu, která mu poskytla informace o údajném nesprávném chování policistů v trestním vyšetřování, přivedlo vnitrostátní soud k tomu, že nařídil jeho zadržení ve snaze přimět jej mluvit.
8. V nej čerstvějším případě *Financial Times Ltd a ostatní v. Spojené království*, č. 821/03, § 56, 15. prosince 2009, Soud shledal nařízení odhalit identitu anonymního zdroje informací adresovaných čtyřem vydavatelům deníků a tiskové agentuře zasahováním do jejich práva podle článku 10. I když toto nařízení nebylo vynuceno, neodstranila se tak újma způsobená stěžující si společností, protože i když pravděpodobně k takovému průběhu událostí nedošlo do okamžiku, kdy Soud vynesl svůj rozsudek, mohlo být zmíněné nařízení vykonáno.
9. Aplikace principů stanovených v judikatuře na fakta daného případu
10. V daném případě dospěl Soud k názoru, že ačkoli se otázka stala předmětem četných debat mezi stranami, není nutné určit, zda dohoda zavazující stěžující si společnost k důvěrnosti skutečně existovala. Soud souhlasil se stěžující si společností, že není třeba vyžadovat důkazy o existenci dohody o důvěrnosti mimo její tvrzení, že takováto dohoda skutečně existovala. Stejně jako senát také Soud neviděl důvod nevěřit tvrzení stěžující si společnosti, že byl dán slib chránit automobily a jejich majitele před identifikací.
11. Jak Vláda správně uvedla, v daném případě státní orgány nevyžadovaly na stěžující si společnosti informace za účelem identifikace účastníků silničních závodů, nýbrž pouze aby vydala fotografie, které by podle tvrzení stěžující si společnosti mohly, po přezkoumání, vést k jejich identifikaci. Avšak v případě *Nordisk Film & TV A/S v. Dánsko*, č. 40485/02, ECHR 2005- XIII Soud konstatoval, že rozhodnutí Nejvyššího soudu Dánska přinutit stěžující si společnost vydat nepublikovaný záznam bylo zasahováním ve smyslu článku 10 § 1 Úmluvy navzdory nálezů, že dotčené osoby nebyly pokládány za „anonymní zdroje informací“ ve smyslu judikatury Soudu (viz výše odstavec 59 a 61). Ve svém rozhodnutí Soud akceptoval možnost, že článek 10 Úmluvy může být za takové situace aplikován, a nalezl, že nucené vydání výzkumného materiálu může mít mrazivý účinek na výkon novinářské svobody projevu.
12. Soud dále poznamenal, že v daném případě nebylo účelem nařízení identifikovat samotné zdroje v souvislosti s jejich účastí na nelegálních silničních závodech *Nordisk Film & TV A/S v. Dánsko* (dec) a že skutečně nebylo zahájeno žádné stíhání ve vztahu k tomuto závodu a dokonce ani proti A. a M., kteří byli podezřelí ze spáchání závažných trestných činů. Soud však toto rozlišení nepokládal za rozhodující.
13. V dřívější judikatuře Soud posuzoval rozsah, v němž akty donucení vyústily ve skutečné odhalení či stíhání novinářských zdrojů irrelevantních pro účely zjištění, zda došlo k zasahování

do práva novinářů je chránit. V případě Roemen a Schmidt byla hledaná informace získána v důsledku výkonu nařízení k prohlídce a zabavení na pracovišti novináře. Toto nařízení bylo shledáno „drastičtější opatřením než nařízení odhalit identitu zdroje ... protože vyšetřovatelé, kteří vtrhli na novinářovo pracoviště neoznáměním a vyzbrojením povolením k prohlídce, měli velmi široké pravomoci vyšetřovat, protože podle definice měli přístup k veškeré dokumentaci zadržované novinářem. Soud tak konstatoval, že domovní prohlídka u prvního stěžovatele a prohlídka jeho pracoviště podlomily ochranu zdrojů ještě ve větším rozsahu než opatření v případě Goodwin (loc. cit., § 57).

14. Jak bylo konstatováno dříve v případě Financial Times Ltd a ostatní v. Spojené království, cit. výše, § 56, skutečnost, že nařízení odhalit zdroj nebylo ve skutečnosti vynuceno proti stěžující si společnosti, nebránilo Soudu v tom, aby našel, že došlo k zasahování.
15. Shodně se senátem Soud konstatoval, že na rozdíl od jiných srovnatelných kauz – Ernst a ostatní v. Belgie, cit. výše; Roemen a Schmit v. Lucembursko, cit. výše; Tillac v. Belgie, cit. výše – nedošlo k prohlídce místností stěžující si společnosti. Avšak prokurátor a policejní vyšetřovatelé jasně naznačili svůj úmysl provést takovou prohlídku, jestliže se vydavatel časopisu Autoweek nebude řídit jejich pokyny (viz výše odstavec 18).
16. Tato hrozba – provázená zatčením novináře na krátkou dobu – byla věrohodná; Soud ji musel vzít vážně stejně, jako by vzal vážně jednání orgánů, kdyby byla hrozba uskutečněna. Nejen kanceláře časopisu Autoweek, nýbrž také kanceláře dalších časopisů publikovaných stěžující si společnostmi by byly podrobeny prohlídce, která by způsobila jejich uzavření na významnou dobu; to mohlo způsobit, že by dotčené časopisy byly vydány poději a zatím by se zprávy o proběhnutých událostech staly neaktuálními. Zprávy jsou zkazitelnou komoditou a prodleva v jejich zveřejnění, byť i na krátkou dobu, je může připravit o jejich hodnotu a o zájem o ně (viz například rozsudky ve věci Observer a Guardian v. Spojené království ze dne 26. listopadu 1991, § 60, Série A-216; ve věci Sunday Times v. Spojené království (č. 2) ze dne 26. listopadu 1991, Série A-217, § 51 a ve věci Association Ekin v. Francie,*) č. 39288/98, § 56, ECHR 2001-VIII). Je třeba poznamenat, že toto nebezpečí se neomezuje pouze na publikace a periodika pojednávající o současných událostech (srov. Alinak v. Turecko, č. 40287/98, § 37, 29. března 2005).

71.1 I když je pravda, že v daném případě nedošlo k prohledání či zabavení, Soud zdůraznil, že vždy dochází k mrazivému účinku, kdykoli novináři jsou spatřeni, jak asistují při identifikaci anonymních zdrojů (mutatis mutandis, Financial Times Ltd a ostatní v. Spojené království, cit. výše, § 70).

72. Suma sumárum Soud konstatoval, že daný případ se týká nařízení povinně odevzdat novinářský materiál, který obsahoval informace způsobilé identifikovat novinářské zdroje. To Soudu stačilo k nález, že toto nařízení samo o sobě bylo zasahováním do práva stěžující si společnosti na svobodu získávat a šířit informace podle článku 10 § 1.
73. Zda bylo zasahování „stanoveno zákonem“
74. Senátní rozsudek
75. Senát byl přesvědčen, že zákonný podklad pro napadené zasahování existoval, a to v článku 96a trestního řádu. I když uznal, že toto ustanovení nestanovilo požadavek předchozí soudní kontroly, přiložil senát rozhodující váhu zapojení vyšetřovacího soudce do tohoto procesu. I když senát shledal neuspokojujícím, že předchozí soudní kontrola vyšetřujícím soudcem již nebyla zákonným požadavkem, jak tomu bylo před vstupem v platnost článku 96a, neviděl potřebu se dále věcí zabývat (§ 51 – 52 senátního rozsudku).
76. Argumentace před Soudem
77. Všichni souhlasili s tím, že právním základ napadeného zasahování ve vnitrostátním právu existoval, a to článek 96a trestního řádu.
78. Stěžující si společnost tvrdila, že platný zákon nebyl předvídatelný. Článek 96a trestního řádu dával prokurátorovi a policii možnost rozsáhlé volné úvahy při rozhodování o tom, zda vydat

nařízení předat informace, aniž by zde existovaly limity, pokud jde o důvody, za nichž tak může učinit, nebo metody, jichž je třeba užít. Tento článek zcela pomlčel o předmětu zasahování do novinářské výsady chránit zdroj informací.

79. I když vládní i jiné úřední předpisy adresované podřízeným orgánům vzaly zřejmě v úvahu jejich nutnou předvídatelnost, nebyly v daném případě tyto předpisy k dispozici. Úřední instrukce vydaná Výborem generálních prokurátorů vstoupila v platnost 1. dubna 2002, tj. dva měsíce po předmětných událostech.
80. Absence zákonného požadavku soudní kontroly byla podle názoru stěžujících si společnosti separátním porušením požadavku zákonnosti. Stěžující si společnost poukázala na princip 3(a) Doporučení č. R(2000)7 Výboru ministrů Rady Evropy (viz výše odstavec „), podle něhož „kompetentní orgány“ musí posoudit potřebu odhalení zdroje. Stěžující si společnost požádala Velký senát, aby objasnil v tomto ohledu povinnosti státu.
81. Stěžující si společnost také nesouhlasila s nálezem senátu, že zásah vyšetřujícího soudce byl v daném případě postačující, aby splnil požadavky článku 10. Obecně vzato, neregulovaný zásah vyšetřujícího soudce nemohl napravit absenci zákonné záruky.
82. Vláda tvrdila, že článek 96a trestního řádu splňuje požadavky předvídatelnosti a dostupnosti. Při definování skupin oprávněných ke zvláštní ochraně se třetí odstavec tohoto článku odvolává na jiné články trestního řádu, jmenovitě na články 217, 218 a 219, přičemž žádný z nich nezmiňuje novináře. Kromě toho, interpretační směrnice k tomuto ustanovení je uvedena ve stručné historii a v politickém pravidle dostupném veřejnosti.
83. Intervenující třetí strany ve svých stanoviscích (viz výše odstavec 45) zaznamenaly tendenci v evropských zemích i jinde směřující k zavedení záruk, a to jak v zákonech, tak i v judikatuře. Intervenující třetí strany citovaly příklady států, které zasahovaly do ochrany novinářských zdrojů po předchozím schválení soudu; v některých jmenovaných jurisdikcích, byť ne ve všech, může policie výjimečně přistoupit k prohlídce v určitých popsanych případech zvláštní nutnosti. Některé jurisdikce umožňují přezkoumání post faktum, v některých případech bylo nařízeno soudcem odhalení zdroje dokonce ante faktum.
84. Hodnocení Soudu
85. Aplikovatelné principy
86. Soud připomněl svou ustálenou judikaturu, podle níž výrazy „stanovený zákonem“ a „v souladu s zákonem“ v člancích 8 a 11 Úmluvy nejen že vyžadují, aby napadené opatření mělo nějaký základ v zákoně, ale odvolávají se také na kvalitu daného zákona. Zákon musí být adekvátně dostupný a předvídatelný, tj. formulovaný s dostatečnou přesností, aby jednotlivci umožnil – je-li to třeba s odpovídající pomocí – regulovat jeho chování.
87. Aby vnitrostátní zákon splňoval tyto požadavky, musí umožnit opatření ochrany proti arbitrárním zásahům veřejných orgánů do práv garantovaných Úmluvou. V záležitostech týkajících se základních práv by bylo v rozporu s principem právního státu, jednomu ze základních principů demokratické společnosti zakotvenému v Úmluvě, kdyby byla legální volná úvaha dovolená exekutivě vyjádřena v termínech umožňujících neomezenou pravomoc. Proto musí zákon formulovat dostatečně jasně rozsah každé volné úvahy svěřené příslušným orgánům, a způsob jejího výkonu (viz, mimo jiné, rozsudky ve věci Sunday Times v. Spojené království /č. 1/ ze dne 26. dubna 1979, Série A-30, § 49; ve věci Tolstoj Miloslavsky v. Spojené království ze dne 13. července 1995, § 37, Série A 316-B; ve věci Rotaru v. Rumunsko*) /GC/, č. 28341/95, § 52, ECHR 2000-V).
88. Dále, pokud se jedná o slova „v souladu se zákonem“ a „stanovený zákonem“, která se vyskytují v člancích 8 a 11 Úmluvy, Soud konstatoval, že vždy chápal termín „zákon“ v jeho „podstatném“ smyslu a nikoli ve „formálním“ smyslu; to zahrnuje jak „psaný zákon“, zahrnující uzákonění nižších statutů a regulačních opatření přijatých profesními řídicími orgány podřízenými nezávislým právotvorným orgánům, na něž byla pravomoc delegována parlamentem, tak i nepsaný zákon. „Zákon“ musí být chápán jako statutární zákon i jako soudcem vytvořený „zákon“. Souhrnně řečeno, „zákon“ je platné ustanovení interpretované

soudem (Leyla Sahin v. Turecko**) /GC/, č. 44774/98, § 88, ECHR 2005-XI, s dalšími odkazy).

89. Aplikace těchto principů
90. Základ ve vnitrostátním právu
91. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. května 1996 (NJ 1996, č. 578) uznal v zásadě novinářskou výsadu ochranu zdrojů za podmínek odvozených od rozsudku Soudu ve věci Goodwin v. Spojené království, který byl vynesен krátce předtím.
92. V době událostí, které jsou předmětem stávající stížnosti, byla úřední instrukce vydaná Ministerstvem spravedlnosti dne 19. května 1988 (viz výše odstavec 37) evidentně stále v platnosti.
93. Soud akceptoval, stejně jako strany, že článek 96a trestního řádu je zákonným základem pro uvedené zasahování.
94. U výše uvedených materiálů nebyly pochybnosti o tom, že byly dostatečně dostupné.
95. Kvalita zákona
96. Vzhledem k důležitosti ochrany novinářských zdrojů a informací, které mohou vést k jejich identifikaci, pro svobodu tisku, musí být každé zasahování do práva na ochranu těchto zdrojů doprovázena právními procesními zárukami odpovídajícími důležitosti tohoto principu.
97. Soud konstatoval, že nařízení odhalit zdroje má potenciálně škodlivý dopad nejen na zdroj, jehož identita může být odhalena, nýbrž i na noviny nebo jinou publikaci, proti nimž je namířeno, a jehož dobrá pověst může být odhalením negativně dotčena v očích potenciálních zdrojů a členů veřejnosti, kteří mají zájem na získávání informací získávaných od těchto anonymních zdrojů (viz, mutatis mutandis, Voskuil v. Nizozemsko, cit. výše, § 71).
98. Nejdůležitější z těchto záruk je garance spočívající v přezkoumání soudcem nebo jiným nezávislým a nestranným rozhodujícím orgánem. Princip, že v případech týkajících se ochrany novinářských zdrojů „musí být úplný obraz předložen soudu“, byl zdůrazněn v jednom z prvních případů této povahy posuzovaném orgány vytvořenými Úmluvou (British Broadcasting Corporation, cit. výše /viz výše odstavec 54/). Požadované přezkoumání musí provést orgán oddělený od exekutivy a dalších zainteresovaných stran, oprávněný rozhodnout o tom, zda existuje požadavek veřejného zájmu důležitější než princip ochrany novinářských zdrojů, a to předtím, než se takový materiál vydá, a zabránit ve zbytečném přístupu k informacím způsobilým identifikovat zdroje, pokud takovýto požadavek neexistuje.
99. Soud si byl plně vědom toho, že pro vyšetřovací orgány může být nepraktické uvést důvody pro urgentní nařízení či žádosti. Za takových situací nezávislé přezkoumání provedené přinejmenším před přístupem k materiálu a jeho použití musí postačit k rozhodnutí o tom, zda vzniká otázka důvěrnosti, a pokud ano, zda pro zvláštní okolnosti případu veřejný zájem, na který se odvolávají vyšetřovací orgány, převažuje nad obecným veřejným zájmem na ochraně zdrojů. Podle názoru Soudu je jasné, že jakékoli nezávislé přezkoumání, k němuž dojde až poté, kdy došlo k předání materiálu způsobilého takové zdroje odhalit, by podrývalo samotnou podstatu práva na utajení.
100. Vzhledem k preventivní povaze takového přezkoumání musí být soudce či jiný nezávislý a nestranný orgán schopen provést takovéto zvážení potenciálních rizik a odpovídajících zájmů před jakýmkoli odhalením a s odkazem na materiál, který má být odhalen, aby argumenty orgánů usilujících o odhalení mohly být řádně posouzeny. Rozhodnutí, jež má být učiněno, musí být podrobeno jasným kritériím, včetně zvážení, zda by nestačila méně invazní opatření k vyhovění zjištěným převažujícím zájmům. Soudce či jiný orgán musí mít možnost odmítnout či vydat omezené či kvalifikované nařízení ohledně ochrany zdrojů na ochranu před jejich odhalením, bez ohledu na to, jsou-li či nikoliv specificky jmenovány v odebíraném materiálu, a to proto, že předání takového materiálu vytváří závažné riziko zkompromitování identity novinářských zdrojů (viz, například, Nordisk Film a TV A/S v. Dánsko /dec./, č. 40485/02, cit. výše). V naléhavých situacích musí existovat postup k identifikaci a izolaci informací, které by mohly vést k identifikaci zdrojů, od informací, které takové riziko neznamenaají, a to ještě před využitím materiálu příslušnými orgány (viz, mutatis mutandis, Wiesner a Bicos Beteiligungen

v. Rakousko, č. 74336/01, § 62 – 66, ECHR 2007-XI).

101. V Nizozemsku bylo po nabytí účinnosti článku 96a trestního řádu svěřeno takovéto rozhodnutí státnímu prokurátoru a nikoli nezávislému soudci. I když prokurátor, stejně jako jiná veřejná osoba, je vázán požadavky základní integrity, v procesním smyslu je „stranou“ hájící zájmy potenciálně neslučitelné s ochranou novinářských zdrojů a může být jen stěží pokládán za objektivního a nestranného, aby učinil nezbytné vyhodnocení různých protichůdných zájmů.
102. V souladu se směrnicí ze dne 19. května 1988, písm. B (viz výše odstavec 37), vyžaduje zákonné zabavení novinářských materiálů zahájení předběžného soudního vyšetřování a nařízení vyšetřujícího soudce. Avšak poté, co došlo k přesunu pravomoci vydat nařízení o vydání podle článku 96a trestního řádu na prokurátora, není již tato směrnice zárukou nezávislé kontroly. Pokud jde o kvalitu zákona, tou se již Soud nezabýval.
103. Je však pravda, že stěžující si společnost požádala o intervenci vyšetřujícího soudce a že této žádosti bylo vyhověno. Žalovaná Vláda a senát považovaly intervenci vyšetřujícího soudce za okolnost splňující požadavek adekvátní procesní záruky.
104. Soud však nebyl přesvědčen, že zapojení vyšetřujícího soudce do tohoto případu lze pokládat za adekvátní procesní záruku. Soud především vzal na vědomí absenci jakéhokoli právního základu pro zapojení vyšetřujícího soudce. Jelikož toto nebylo vyžadováno zákonem, došlo k němu při tolerování státního prokurátora.
105. Za druhé, vyšetřující soudce byl přizván pouze k něčemu, co se podobalo roli poradce. I když tu nebyl podnět, aby si prokurátor vynutil vydání CD-ROMu navzdory opačnému názoru vyšetřujícího soudce, zůstává skutečností, že vyšetřující soudce neměl v dané věci žádnou pravomoc – jak ostatně sám přiznal (viz výše odstavec 21). Neměl tudíž ani pravomoc vydat, odmítnout či požádat o nařízení, případně kvalifikovat či omezit takovéto nařízení.
106. Takováto situace je jen stěží slučitelná s panstvím práva. Soud dodal, že by byl mohl dospět k tomuto závěru i na každém z těchto důvodů odděleně.
107. Tato pochybení nebyla zhojena přezkoumáním post factum nabídnutým krajským soudem, který byl rovněž bezmocný při zabránění prokurátorovi a policii prohlédnout si fotografie uložené na CD-ROMu v okamžiku, kdy byl v jejich držení.
108. Závěrem Soud konstatoval, že kvalita zákona měla nedostatek v tom, že neexistoval postup provázený adekvátními právními zárukami pro stěžující si společnost, který by byl umožnil nezávislé posouzení, zda zájem na trestním vyšetřování převažoval nad veřejným zájmem na ochraně novinářských zdrojů. Proto byl porušen článek 10 Úmluvy tím, že napadené zasahování nebylo „stanoveno zákonem“.
109. Splnění dalších požadavků článku 10 § 2
110. Poté, co dospěl k závěru, že s ohledem na absenci požadovaných právních záruk přinucení státními orgány odhalit informace v daném případě nebylo „stanoveno zákonem“, jak vyžaduje toto ustanovení, nemusel se Soud ujišťovat o tom, zda v daném případě byly splněny

i další požadavky druhého odstavce článku 10 Úmluvy – jmenovitě, zda zasahování sledovalo některý z legitimních účelů uvedených v tomto odstavci a zda bylo nutné v demokratické společnosti při sledování takového účelu.

III. Aplikace článku 41 Úmluvy

102. Článek 41 Úmluvy stanoví toto:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda

2. Stěžující si společnost nevznesla požadavek na náhradu peněžní škody či morální újmy.

3. Náklady a výdaje

4. Stěžující si společnost předložila následující požadavky, podpořené časovými výkazy, ohledně nákladů a výdajů:

pokud jde o vnitrostátní řízení, 49 111,15 euro (EUR) bez daně z přidané hodnoty;

pokud jde o řízení před Velkým senátem, 68 022 EUR (Soud rozuměl tuto částku jako nezahrnující daň z přidané hodnoty).

Advokáti zastupující stěžující si společnost před senátem se zřekli všech nákladů ohledně řízení před senátem.

Celkové náklady stěžující si společnosti tak činily 117 133,15 EUR.

105. Vláda napadla existenci příčinné souvislosti mezi náklady a výdaji a Soudem nalezeným porušením Úmluvy. Vláda se domnívala, že jakékoli porušení, které by Soud mohl nalézt, by se bylo vztahovalo k procesním zárukám. Podle jejího názoru zabavení novinářských materiálů jako takových bylo jinou otázkou; rozhodnutí vnitrostátních orgánů nebylo jako takové v rozporu článkem 10 Úmluvy a nemůže tudíž být základem pro přiznání částek požadovaných stěžující si společností.
106. Alternativně Vláda namítla, že požadované částky jsou přemrštěné.
107. Vládní zmocněnec, hovořící na ústním jednání 6. ledna 2001, upozornil na tiskovou zprávu, kde se uvádělo, že zástupci stěžující si společnosti byli placeni nevládní institucí Fond pro svobodu tisku.
108. Poté, co byla vyzvána Soudem, aby na toto tvrzení písemně reagovala, stěžující si organizace uznala, že byla touto institucí podporována a ta jí slíbila uhradit 9000 EUR právních nákladů v případě, že Soud její požadavek neuzná; bude však odpovídat za celou částku, bude-li vyšší.
109. Podle ustálené judikatury Soudu se náklady a výdaje podle článku 41 nepřiznávají, není-li prokázáno, že byly skutečně a nezbytně vynaloženy a že jsou přiměřené co do výše. Dále pak, právní náklady se hradí jen tehdy, pokud mají vztah k nalezenému porušení (z poslední judikatury viz Šilih, cit. výše, § 226, Mooren v. Německo /GC/, č. 11364/03, § 134, ECHR 2009-... a Varnava a ost. v. Turecko /GC/, č. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 a 16073/90, § 229, ECHR 2009-...).
110. Soud shledal prokázanou skutečnost, že stěžující si společnost skutečně vynaložila právní náklady v tom smyslu, že jako klient se pokládala za právně odpovědnou zaplatit svým právním zástupcům na dohodnutém základě. Ujednání, která sjednala na pokrytí svých finančních závazků svým zástupcům, nejsou materiálem ve smyslu článku 41. Situaci v daném případě je třeba odlišit od situace, kdy odpovědnost za právní náklady nese třetí strana (viz *Dudgeon v. Spojené království* /bývalý článek 50/, 24. února 1983, § 21 - 22, Série A-59).
111. I když Soud akceptoval stanovisko Vlády, že nerozhodoval o podstatě ospravedlnění napadeného zabavení, pro účely nákladů a výdajů nemůže ve stávajícím případě separovat řízení od podstaty. Řízení zahájené stěžující si společností bylo odpovídající její stížnosti na neadekvátní procesní ochranu v tom, že nabídla vnitrostátním orgánům reálnou příležitost napravit napadené podstatné nedostatky. Je obtížné si představit, že by Soud byl prohlásil danou stížnost za přípustnou, kdyby stěžující si společnost nebyla využila všech možností, které jí poskytovalo vnitrostátní právo. Příčinná souvislost mezi shledaným porušením a požadovanými náklady tak zde existovala; jinými slovy, náklady byly „nutně vynaloženy“.
112. Soud však souhlasil s tím, že požadované částky nebyly přiměřené co do jejich výše, ať už šlo o aplikované hodinové sazby nebo o počet účtovaných hodin.
113. Soud provedl vlastní vyhodnocení na základě informací obsažených ve spise a shledal přiměřeným přiznat částku 35 000 EUR jako náhradu nákladů a výdajů plus jakoukoli daň, kterou bude muset stěžující si společnost zaplatit.

114. Úroky z prodlení

115. Soud shledal přiměřeným, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry Evropské centrální banky, k níž se připočtou tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Konstatuje, že byl porušen článek 10 Úmluvy;
2. Konstatuje, že

(a) žalovaný stát je povinen zaplatit stěžující si společnosti do tří měsíců částku 35 000 EUR (třicet pět tisíc euro) plus jakoukoli daň, kterou bude muset stěžující si společnost zaplatit, a to jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné úroky z prodlení z výše uvedené částky rovnající se marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž se připočtou tři procentní body;

2. Zamítá zbytek požadavku stěžující si společnosti na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno písemně v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Štrasburku dne 14. září 2010.

1. O'BOYLE

zástupce tajemníka Soudu

J.-P. COSTA

předseda

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XXXVII/2004, rozhodnutí o stížnosti č. 39288/98, str. 2.

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XXXIII – XXXIV/2003, rozhodnutí o stížnosti č. 28341/95, str. 2.

** Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit LXVII/2011, rozhodnutí o stížnosti č. 44774/98, str. 2.